

อีแปะ

Vitex quinata (Lour.) F.N.Williams

LAMIACEAE

ไม้ต้นไม่ผลัดใบ สูงได้ถึง 24 เมตร มีพุ่มพองตามอายุ เปลือกสีเทาอ่อนถึงสีน้ำตาลอมครีม แตกเป็นร่องตื้นหรือลอก ค่อนข้างนุ่ม เปลือกในสีส้ม ใบ ประกอบแบบนิ้วมือ ใบย่อย 5 ใบ หรือแบบใบย่อย 3 ใบ ใบกลางกว้าง 5-8 เซนติเมตร ยาว 10-18 เซนติเมตร ใบข้างกว้าง 1.7-3.5 เซนติเมตร ยาว 4-9 เซนติเมตร รูปรีถึงขอบขนาน หรือรูปไข่กลับกว้าง ปลายแหลม โคนแหลมถึงทู่หรือกลม ค่อนข้างเบี้ยว ขอบเรียบ กึ่งอ่อนมีขนกระจาย ใบแก่เนื้อคล้ายหนังบาง เกือบทั้งสองด้าน หรือมีขนสั้นแข็งกระจายเฉพาะบนเส้นใบหลักด้านล่าง มีต่อมสีขาวด้านบนและต่อมสีส้มหลายต่อมด้านล่าง เส้นใบ 7-12 คู่ เป็นร่องด้านบน ก้านใบย่อยด้านข้าง ยาว 0.5-1.5 เซนติเมตร ด้านนอก ยาว 1.5-3 เซนติเมตร ก้านใบยาว 3-12 เซนติเมตร เกือบหรือมีขนเล็กน้อย ไม่พองทั้งปลายทั้งสองด้าน ดอกยาวประมาณ 0.8 เซนติเมตร สีครีมเทาถึงสีเหลืองอ่อนหรือม่วง ส่วนมากกลีบปากล่างมีสีม่วงเข้มกว่า ออกเป็นช่อแตกแขนงยาว 15-30 เซนติเมตร ที่ปลายกิ่งและตามซอกใบบนๆ มีขนละเอียด ก้านดอกยาวประมาณ 5 เซนติเมตร เล็กเรียวยาว ใบประดับไม่ชัด ยาวได้ถึง 4 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยงยาว 2-3 มิลลิเมตร รูปประจักษ์เป็นซี่ฟัน กว้าง 5 ซี่ ยาวได้ถึง 1 มิลลิเมตร มีขนสีเทาแน่นด้านบน และมีต่อมสีส้มเล็กๆ หลายต่อม หลอดกลีบดอกยาว 4-6 มิลลิเมตร รูปกรวย มีขนละเอียดด้านบนยกเว้นที่โคน เกือบหรือมีขนยาวด้านใน พูใหญ่สุดกว้าง 3 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 5 มิลลิเมตร ปลายกลมถึงแหลม ขอบเป็นคลื่น พูอื่นกว้าง 2.5 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 3 มิลลิเมตร ปลายกลมหรือแหลม เกสรเพศผู้ยาว 5-7 มิลลิเมตร ค่อนข้างไม่เท่ากัน ติดที่ครึ่งบนของหลอดกลีบ ยื่นพ้นปากหลอดเล็กน้อยถึงชัดเจน รังไข่เกลี้ยง อาจมีต่อมเล็กๆ ไม่มากนักที่ปลาย ก้านเกสรเพศเมีย ยาวได้ถึง 8 มิลลิเมตร ยอดเกสรเพศเมีย จัก 2 พู พบทั่วไปในป่าดิบต่ำ ป่าเปิดใกล้ลำน้ำและตามชายป่า ผล ขนาด 0.7-1 เซนติเมตร กลมถึงรูปไข่หรือรูปไข่กลับ ปลายทู่หรือแหลมสั้น อยู่บนกลีบเลี้ยงรูปถ้วยเกลี้ยง สีเขียวเงิน แก่สีเหลืองถึงม่วงเข้มแล้วเป็นสีดำ ภายในมีเนื้อเมล็ด ได้ถึง 4 เมล็ด

ข้อมูลอ้างอิง : ไซมอน การ์ดเนอร์ พินดา สิทธิสุนทร กองงานดา ขยามเขต, ไม้ป่าภาคใต้ - พิมพ์ครั้งที่ 1.- กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ. 2559. 792 หน้า.
ภาพประกอบ : http://phytoimagesiu.edu/imgs/benctan/v/Lamiaceae_Vitex_quinata

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

ไม้ต้น ไม่ผลัดใบหรือผลัดใบบางส่วน สูงถึง 18 เมตร เรือนยอดเปิดแคบและแตกกิ่งไม่มาก ตั้งชันแต่ละกิ่งที่ปลายมีกระจุกใบคล้ายร่ม เปลือกสีเทาอ่อน มีช่องอากาศนูน แตกเป็นร่องตื้น ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ยาว 45-170 เซนติเมตร มีใบย่อย 7-16 คู่ ออกตรงข้ามหรือออกสลับ มีอีก 1 ใบ ที่ปลาย รูปไข่ถึงรี กว้าง 6-12 เซนติเมตร ยาว 10-30 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนหูกหรือกลม มักเบี้ยว ขอบเรียบ เกือบทั้งสองด้าน มีต่อมสีม่วงไม่มากนักตามเส้นกลางใบหรือตามซอกใบด้านล่าง ก้านใบย่อยยาว 3-5 มิลลิเมตร ก้านข้อใบและแกนกลางใบเป็นสันด้านบน กิ่งใหญ่แข็ง สีเทา มีรอยแผลเป็นใหญ่ที่ใบร่วง มีช่องอากาศจำนวนมาก ดอกยาว 5-8 เซนติเมตร สีเหลืองช่อดังแดงอมเขียว อ่อนด้านนอก สีแดงช่อดังหรืออมม่วงด้านใน บานกลางคืน กลิ่นคล้ายสบู่ ออกเป็นช่อใหญ่แข็งตั้งตรง ยาว 60-130 เซนติเมตร ที่ปลายกิ่ง ก้านดอกยาว 2-2.7 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงยาว 2.5-4.5 เซนติเมตร ปลายเป็นพูไม่เท่ากัน 5 พู ติดแน่นเมื่อเป็นผล กลีบดอกเป็นรูปกรวยกว้าง มีพูหนา 5 พู ย่น เกสรเพศผู้ 4 อัน เป็น 2 คู่ที่ไม่เท่ากัน ติดที่คอท่อนกลีบดอก โคนเกสร ผล รูปใบหอกกลับ กว้าง 5-7 เซนติเมตร ยาว 30-45 เซนติเมตร แบน มีปีกแคบที่ปลายทั้งสองด้าน เมล็ดกว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ยาวประมาณ 3 เซนติเมตร มีปีกบางใสค่อนข้างโค้ง พบทั่วไปในป่ารุ่นหรือชายป่าดิบที่ต่ำ

ข้อมูลอ้างอิง : การ์ดเนอร์, ไชยอน พันดา สิทธิสุนทร กองกานดา ชยามฤต ไม้ป่าภาคใต้ เล่ม - พิมพ์ครั้งที่ 1-กรุงเทพฯ :โครงการจัดพิมพ์คปฟ. 2558. 768 หน้า
ภาพประกอบ : <https://indobiodiversity.org/species/show/16764>

ไม้ต้น ขนาดเล็กถึงกลาง ผลัดใบ สูง 30 เมตร เรือนยอดแผ่กว้าง ออกดอกพร้อมใบอ่อน เปลือกสีเทาถึงดำ แตกเป็นแผ่นบางๆ หรือเป็นร่อง ใบรูปไข่แคบถึงขอบขนาน พบน้อยที่เป็นรูปไข่กลับ กว้าง 2-8 เซนติเมตร ยาว 6-22 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือค่อนข้างเรียวแหลม โคนแหลมถึงกลมหรือรูปหัวใจตื้น เบี้ยวเล็กน้อย กิ่งอ่อนสีเขียวอ่อน มีขนละเอียดสีขาวแน่น ใบแก่คล้ายแผ่นหนังเขียวเป็นมันและเกลี้ยง ยกเว้นบนเส้นกลางใบ ด้านบนด้านล่างมีขนแล้วเกลี้ยง เส้นใบ 9-13 คู่ มีเส้นใบสั้นแซมกลาง ก้านใบยาว 1-5 เซนติเมตร กิ่งอ่อนมีขนแน่น ต่อไปเกลี้ยง ดอก สีเขียวอ่อนถึงสีครีมเมื่อยังอ่อน แล้วเริ่มมีจุดเป็นลายสีน้ำตาลแดง และเส้นกลาง ดอกสีแดงด้านใน กลิ่นหอมอ่อน ออกเดี่ยวหรือ 2-4 ดอก ก้านช่อดอกยาว 2-6 มิลลิเมตร ตามกิ่งใต้ใบ ก้านดอกยาว 0.5-2 เซนติเมตร มีใบประดับยาวถึง 3 มิลลิเมตร ติดใกล้โคนและครึ่งล่าง ร่วงง่าย กลีบเลี้ยงรูปลิ้น กว้าง 1-2 มิลลิเมตร ยาว 3-8 มิลลิเมตร สีเขียว แยกกันขอบโค้งขึ้นเล็กน้อย กลีบดอกวงนอกคล้ายกลีบเลี้ยง ยาว 4-12 มิลลิเมตร ร่วงเร็ว วงในรูปไข่แคบ กว้าง 1.8-3 เซนติเมตร ยาว 0.6-1.5 มิลลิเมตร ปลายแหลม โคนเป็นถุงโค้งเรียวแหลมๆ มักบิดเล็กน้อย ขอบโค้ง มีขนละเอียดสีอ่อนที่โคนด้านนอกและตามขอบ เส้นกลีบขัดมีหยดของน้ำหวานตามเส้นกลางกลีบด้านใน เกสรเพศผู้เป็นหมัน 40-65 อัน บางทีมีเกสรเพศผู้สมบูรณ์ไม่กี่อัน เกสรเพศเมีย 17-45 อัน เกลี้ยงหรือมีขน ผล กลมหรือค่อนข้างรูปไข่ กว้าง 1.2-2 มิลลิเมตร ยาว 1.5-2.5 มิลลิเมตร ปลายทู่เกลี้ยง สีเขียวสด สุกสีส้มเหลือง ก้านผลยาว 1-2.4 มิลลิเมตร มีถึง 20 ผลอยู่บนก้านช่อแข็ง ยาวประมาณ 2.5 เซนติเมตร มี 2-5(8) เมล็ด ยาว 6-10 มิลลิเมตร รูปร่างแบนด้านเดียว หรือทั้งสองด้าน พบกระจายในป่ากึ่งผลัดใบ หรือตามชายป่าดิบ ตามหिनรินน้ำ สูงถึง 250 เมตร

ข้อมูลอ้างอิง: ไชยอน การ์ดเนอร์ ดินดา สิทธิสุนทร กองกานดา ชยามฤต ไม้ป่าภาคใต้ - พิมพ์ครั้งที่ 1. - กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์ปอ. 2558. 768 หน้า
ภาพประกอบ: <https://sites.google.com/site/efloraofindia/species/a---/U/a/annonaceae/milusa>

Actephila excelsa (Dalzell) Mull.Arg. var. *javanica* (Miq.) Pax & K.Hoffm.

อีโสะใต้

PHYLLANTHACEAE (Euphorbiaceae)

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นเล็ก สูงได้ถึง 5 เมตร เปลือก สีเขียวอมเทาถึงน้ำตาลอ่อน เรียบหรือแตกเป็นร่องตื้นๆ ไม้เป็นระเบียบ เนื้อไม้สีครีมแก่ ใบ เดี่ยวออกสลับหรือเวียนสลับหรือออกเป็นช่วงๆ รูปไข่ถึงขอบขนานหรือรูปใบหอกกลับ กว้าง 4-12.5 เซนติเมตร ยาว 9-30 เซนติเมตร ปลายเรียวแหลม โคนทู่หรือรูปลิ้นขอบเรียบ ใบแก่ค่อนข้างหนาคล้ายหนัง ด้านบนสีเขียวแก่ด้านล่างสีอ่อนกว่า เกือบทั้งสองด้าน เส้นใบออกจากโคนใบ 1 เส้น เส้นใบข้าง มี 9-10 คู่ โค้งและไปเชื่อมกันที่ขอบใบ ก้านใบยาว 1.2-7 เซนติเมตร มีขนด้านบน บวม เมื่อแห้งสีเข้มและเหี่ยวแห้งทั้งสองปลายใบไม่ชัดเจนเร็ว ดอก สีเขียวอ่อนถึงสีขาวอมเขียว ดอกแยกเพศอยู่บนต้นเดียวกัน ออกเดี่ยว หรือเป็นกระจุกตามซอกใบ ใบประดับเรียง 4 แถว ดอกเพศผู้เล็กมาก มีก้านสั้น ยาวได้ถึง 2 มิลลิเมตร กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กว้างประมาณ 1 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 2.5 มิลลิเมตร รูปขอบขนาน โคนซ้อนกัน กว้างประมาณ 1.3 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร รูปช้อน เกสรเพศผู้มี 3-6 อัน ยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร แยกหรือเชื่อมกันที่โคน ติดกับฐาน ดอกใหญ่ จักเป็นพู 5 พู รังไข่เป็นหมัน 3 พู ดอกเพศเมียใหญ่กว่าดอกเพศผู้ มีก้านดอกยาวได้ถึง 2 เซนติเมตร ก้านหลอดตอนปลาย กลีบเลี้ยง 5 กลีบ แยกกัน กว้างประมาณ 2.5 ยาวประมาณ 7 มิลลิเมตร รูปขอบขนานหรือรูปสามเหลี่ยม โคนซ้อนกัน กลีบดอกแยก 5 กลีบ กว้างประมาณ 1 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร เล็กกว่ากลีบเลี้ยงมาก คล้ายเกล็ด จานฐานดอกคล้ายในดอกเพศผู้ รังไข่เป็น 3 มุม ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียเป็น 3 ง่าม ผล กว้างประมาณ 2 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร ก้านผลเรียง ยาวได้ถึง 3.5 เซนติเมตร สีเขียวอมเทา ทรงกลม กิ่งเป็น 3 พู มีกลีบเลี้ยงติดทนแต่ไม่ขยายใหญ่ที่โคน แก่แห้งแตกออกเป็น 3 ส่วน มีแกนกลาง เมล็ดยาวประมาณ 12 มิลลิเมตร มี 3 มุม ไม้ชั้นล่างของป่าดิบชื้น สูงได้ถึง 200 เมตร ใกล้น้ำ บนเขาหินปูน จังหวัดระนอง สงขลา

ข้อมูลอ้างอิง : การ์ดเนอร์, โชนอน ไม้ป่าภาคใต้ เล่ม 3 (Mo-Z)-กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2561. 880 หน้า
ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาพฤกษศาสตร์อุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาพฤกษศาสตร์อุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

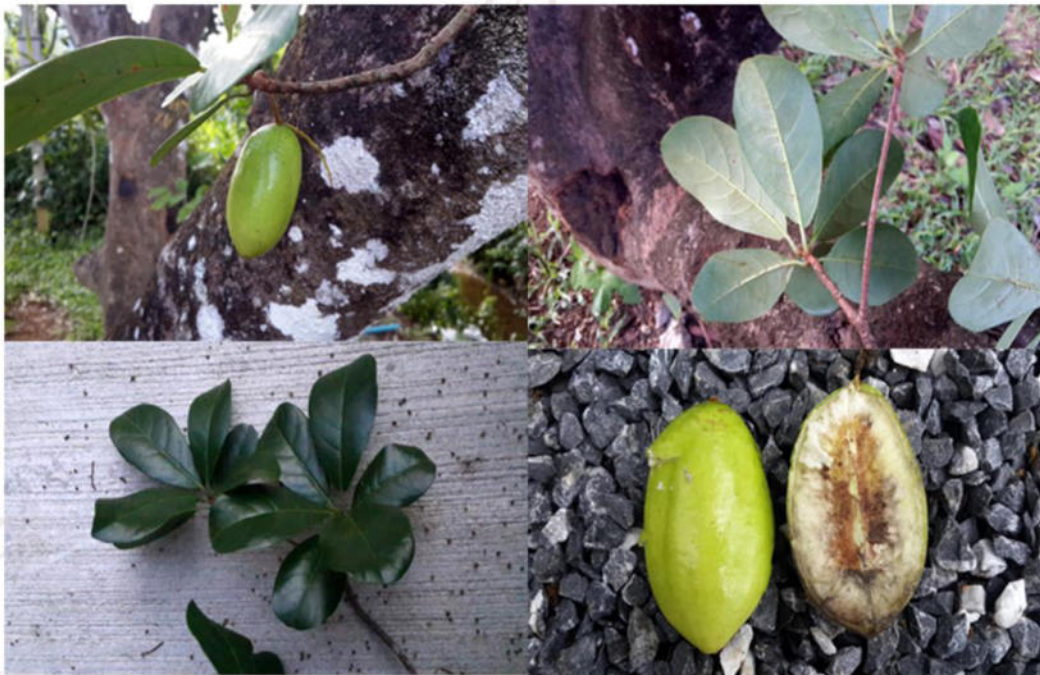
อุ้งคต

Terminalia foetidissima Griff.

COMBRETACEAE

ไม้ต้น สูง 30-40 เมตร เปลือกแตกเป็นร่องตามยาว เปลือกในสีครีม มีขนสั้นนุ่มตามกิ่งอ่อน ช่อดอก
ใบประดับ กลีบเลี้ยงด้านนอก จานฐานดอก และรังไข่ ใบเรียงเวียนเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง รูปไข่กลับหรือรูปรี
ยาว 5-18 เซนติเมตร ปลายแหลมมีติ่งสั้น ๆ หรือมน โคนรูปกลม แผ่นใบด้านล่างมีขน ก้านใบยาว 1.5-2.2
เซนติเมตร มีต่อม 2 ต่อมบนก้านใกล้โคนใบ และต่อมตามซอกเส้นแขนงใบ ช่อดอกแบบช่อเชิงลด ออกตาม
ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 6-12 เซนติเมตร ดอกสีเหลืองเข้ม มีกลิ่นเหม็น ใบประดับรูปเส้นด้าย ไม่มีกลีบดอก
หลอดกลีบเลี้ยงยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร ปลายแยก 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยมขนาดเล็ก ปลายกลีบโค้งลง ด้านใน
มีขนยาว เกสรเพศผู้ยาว 3-4 มิลลิเมตร ก้านยอดเกสรเพศเมียสั้นกว่าเกสรเพศผู้ ผลผนังชั้นในแข็ง รูปรีหรือ
รูปไข่ ยาว 3-4 เซนติเมตร เปลือกเรียบ เกลี้ยง แบนทางด้านข้างเล็กน้อย ผลแก่เป็นสันย่น ส่วนมากมีเมล็ด
เดียว รูปรี ยาว 1.5-2 เซนติเมตร ผิวเมล็ดขรุขระ

พบที่พม่า เวียดนาม มาเลเซีย สุมาตรา และฟิลิปปินส์ ในไทยพบทางภาคใต้ ขึ้นตามป่าดิบชื้น ความสูง
ระดับต่ำ ๆ

ข้อมูลอ้างอิง : <http://www.dnp.go.th/botany/mindexdictdetail.aspx?runno=12207>

ภาพประกอบ : <http://www.dnp.go.th/botany/mindexdictdetail.aspx?runno=12207>

ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

สีพันกระบือ (โอ)

Bridelia tomentosa Blume

PHYLLANTHACEAE

ชื่อพื้นเมือง : กระบือ ขนหนอน โอ มะแก สะเหล้า สามพันตา

ไม้ต้น สูงได้ถึง 13 เมตร หรือเป็นไม้พุ่มรอเลื้อย ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปรีหรือรูปไข่กลับ กว้าง 1-6 เซนติเมตร ยาว 2.5-14 เซนติเมตร โคนใบมน ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบหรือหยักมน หลังใบมีขนยาวห่างๆ ดอกออกเป็นช่อกระจุก ตามซอกใบสีเขียว กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ยาว 0.8-1.5 มิลลิเมตร กลีบดอก 5 กลีบ โคนสอบแคบ หรือเป็นรูปช้อน ปลายกลม เกสรเพศผู้ 5 อัน ยอดเกสรเพศเมียจักเป็น 2 แฉก ผล ทรงกลม ปลายเว้าเป็นสองพูเล็กน้อย สีดำ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 4.5-6.5 มิลลิเมตร เมล็ด ค่อนข้างกลม มีร่องลึกด้านข้าง สีนํ้าตาล ยาว 3-3.5 มิลลิเมตร พบกระจายในอินเดีย เนปาล จีนตอนใต้ ไต้หวัน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนถึงออสเตรเลียเหนือ ในประเทศไทยพบทุกภาคตามป่าผลัดใบและป่าดิบชื้น จนถึงระดับความสูง 1,000 เมตร

ข้อมูลอ้างอิง : http://www.qsb.org/Database/Botanic_Book%20full%20option/search_detail.asp?botanic_id=2389

ภาพประกอบ : http://www.qsb.org/Database/Botanic_Book%20full%20option/search_detail.asp?botanic_id=2389

ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

Schoutenia curtisii Roemk.

MALVACEAE

ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัดกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวัดกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

